

## Elektrifikace obce Jankov

Elektrifikaci obce v r. 1937 předcházelo mnoho jednání obecního zastupitelstva. Většina hospodářů si uvědomovala, že bez zavedení elektřiny nemohou rychle se vyvíjející zemědělskou techniku na elektrický pohon. Přišel už také čas, aby se vyřešilo svícení v domácnostech. Podnětem pro zdejší obec byla i probíhající nebo už dokončená elektrifikace sousedních obcí.

Např. už v r. 1929 se uskutečnila elektrifikace Opatova, kdy celá obec byla připojena na dálkové vedení Jihočeského elektrárenského svazu. Ve Vyskytné prováděl elektrifikaci Posázavský elektrárenský svaz v r. 1930, takže koncem tohoto se rozzářily žárovky ve všech vyskytenských domácnostech, škole, faře i v kostele. Jistě do zdejšího kostela přišli na půlnoční (jako vždy) i jankovští farníci a byli svědky té vzrušující události prvního rozsvícení žárovek, jak ji popisuje i farní kronika: „*A když o Vánocích o půlnočních službách Božích nejen celá vesnice, ale i náš kostelíček plný lidu elektrickým světlem ozářen, teď z neobyčejné radosti volali jsme všichni a zpívali „Narodil se Kristus Pán“.*

Až do té doby musely stačit k osvětlení světnice petrolejové lampy, jejichž používání začalo v 2. polovině 19. století a provoz byl levný. „Petrolejka“, jak se jí říkalo, měla ve spodní části



nádržku na petrolej, na ní byla našroubovaná hořáková část s knotem a nasazen skleněný cylindr. Při každém zapálení bylo nutné cylindr sejmout, případně vyčistit od začouzení a znovu nasadit. Plamen v lampě byl také choulostivý na průvan, který způsoboval třepotání plamene, nebo ho i uhasil a muselo se znovu zapalovat.

Pro pochůzku po hospodářství a do chléva se používaly lucerny, které měly ochranný kryt chránící plamen před zhasením. Toto vše si dobře pamatuji, když jsem chodila koncem 40. let a v 50. letech minulého století za kamarádkou Máňou do sousední chalupy k Buškům, kteří si nenechali zavést elektřinu. Měli ještě dřevěnou chalupu s jedinou velkou světnicí a moc jsem jim petrolejku s mihotavým plamínkem vrhající tajemné stíny záviděla, stejně jako lucernu, s kterou chodil strýc večer po chalupě.

Také hospodáři by si rádi obstarali mlátičky nebo řezačky na elektrický pohon. V době před první světovou válkou mělo v obci podle výkazu sčítání hospodářských strojů z let 1909 a 1913 mlátičky 10 hospodářů, z toho 6 na žentourový pohon (čp. 1, 2, 13, 14, 17, 19) a pouze hospodář čp. 19 Josef Daněk používal žentourový pohon i pro řezačku. Mlátičky na ruční pohon měli další 4 hospodáři (čp. 6, 10, 16, 18). Řezačku na ruční pohon mělo 19 hospodářů.

Žentour bylo jednoduché zařízení k pohonu jiných strojů, kdy se síla tažných zvířat chodících do kruhu převáděla ozubeným kolem a řemenicí k mlátičce nebo řezačce. Většina hospodářů měla žentour postavený na zahradě. Já si ještě pamatuji velký kámen s otvorem uprostřed na zahradě za stodolou, který patřil k žentouru. Moje matka vypravovala, jak musela doma jako holka honit voly dokola ve vyšlapaném kruhu, aby se žentour roztácel. Jestli si někdo ze zdejších hospodářů později v době meziválečné obstaral k pohonu mlátičky benzinový motor, o tom se nepodařilo nalézt žádný doklad. Spíše se oči hospodářů upíraly k pořízení elektrických motorů k mlátičkám a řezačkám.

Doklady o jednání obecního zastupitelstva v záležitosti elektrifikace obce začínají rokem 1931. Dne 19. 4. 1931 obecní zastupitelstvo za starostování Karla Borky schválilo oběžník, v němž se měli všichni občané vyjádřit, zda jsou *pro* anebo *proti* zavedení elektriky do vsi. Možná se mnozí zalekli vydání s tím spojených, možná se obávali novot s tím přicházejících, výsledek dotazníku dopadl nerozhodně. Celá věc se tedy odsunula.

19. 4. 1931			
zasílá se oběžník k příčinou			
stavění elektriky v Jankově			
necht každý svým podpisem			
potvrdit jesti pro elektriku nebo			
proti elektrice			
jméno	ano-nebo ne	podpis	poznámky
1. Vaclav Palas	ano	Palas Vaclav	
2. Cílek Jan	ne	Cílek Jan	
3. Tomek Josef		Hub. prof.	
4. Dubov Jan	ano	Duba Jan	

Začátek oběžníku z 19. 4. 1931 Obecního zastupitelstva Jankov k občanům, aby proti svému jménu připojili ano nebo ne a podpis (zda chtějí či nechtějí zavedení elektriky v obci)

Uběhly další 4 roky a elektrifikace obce opět přišla na pořad dne. Podle zápisu z jednání obecního zastupitelstva z 21. 7. 1935 „pro zřízení elektrizace většina občanů projevila nezájem, proto bylo řízení v této věci zamítnuto“. Zřejmě pak začala další složitá jednání a přesvědčování sousedů, protože podle dalšího oběžníku, jehož vyhodnocení probíralo zastupitelstvo o pár měsíců později, 16. 12. 1935, podepsalo 24 občanů (usedlostí) zájem zřídit pro obec elektriku.

Začátkem roku 1936 podalo obecní zastupitelstvo žádost Okresnímu úřadu v Humpolci o zřízení elektrifikace obce Jankov v roce 1937. Zároveň začalo shánění finančních prostředků na celou akci a výběr elektrárenské společnosti, která by akci uskutečnila. Byl vybrán Posázavský elektrárenský svaz, s. r. o. se sídlem v Německém Brodě, který vyčíslil celkový náklad na elektrizaci obce na 55.208 Kč. Obecní zastupitelstvo i obecní rada schválily všemi hlasy, aby obec Jankov přistoupila za člena Posázavského elektrárenského svazu s kmenovým vkladem 500 Kč. Také bylo požádáno o udělení státní podpory.

Za účelem získání financí povolil okresní úřad odprodání obecního pozemku Josefu Procházkovi č. 24 za sumu 3.500 Kč, obec přidala 3.708 Kč ze svého kmenového jmění.

1937			
B. Mimořádné výdaje skutečné:			
1	za dovoz materiálu na elektriku	415	415
2	za pozemek na pos. transform.	200	200
	zaplaceno P. E. S.	41500	41500

Z účetní uzávěrky obce za r. 1937 (výdaje za dovoz materiálu, za pozemek na transformátor a zaplacení Posázavskému elektrárenskému svazu)

Zbývající částku 48.000 Kč si obec vypůjčila u Spořitelního a záložního spolku ve Vyskytné (v kampeličce) na 5% úrok. Výpůjčka u kampeličky měla být splatná ihned po obdržení státní podpory na elektrizaci a po vybrání 60% příspěvků na domovní přípojky, zbytek nejdéle do 20 let. Na úhradu úroků a umořování tohoto dluhu bylo zavedeno vybírání obecních dávek a poplatků (dávky z používaných místností, z nápojů, za používání obecního místa, za úřední úkony, ze psů aj.), které byly schváleny i Zemským výborem. Za domovní přípojky měli občané uhradit 60% nákladu, tj. celkem 12.000 Kč, a to ve 3 splátkách.

Obec také projednala zakoupení pozemku pro stavbu transformátoru se Stanislavem Vítkem č. 19 za 200 Kč, šlo o menší část zahrady před jeho domem při vjezdu do vsi na horní straně obce. Zastupitelstvo také rozhodlo, že nebude zavedena elektrika k samotám čp. 25 a čp. 28 pode vsí, „protože by to pro obec bylo nákladné a oni nemají prostředky, aby zaplatili potřebné dávky“. Bylo to po dohodě s majiteli těchto chalup. Ze stejného důvodu požádala o vyloučení z elektrifikace i vdova s dětmi Marie Bušková č. 30.

Se zemními pracemi na postavení transformátoru, sloupů elektrického vedení do vsi a přes ves a domovních přípojek začal Posázavský elektrárenský svaz 9. května 1937, práce byly skončeny 24. června 1937, kdy byla obec zapojena a domovní přípojky hotovy. Byl to slavnostní okamžik, kdy se v domácnostech obyvatel Jankova poprvé rozsvítily žárovky.



*Vjezd do Jankova s transformátorem, současné foto*

„Už v r. 1939 byly koupeny 2 první čistící mlátičky, koupili je zemědělci Josef Matějka čp. 23 a Josef Veselý čp. 11,“ zaznamenává obecní kronika. Po nich následovali další zemědělci. Já si pamatuji, jak jsme až do konce soukromého hospodaření v r. 1957 přenášeli v době výmlatu těžký elektrický motor k mlátičce do stodoly a po výmlatu zase zpět na pevné místo k řezačce v řezáči. První rádia na elektřinu se objevila v obci už za německé okupace, sousedé se scházeli k poslechu zahraničního vysílání na čp. 3 a 11. Pak už využití elektřiny rychle pokračovalo a dnes si bez ní nedovedeme život představit. Jen občas se objeví trocha nostalgie po večerních posezeních a besedách „pod lampou“.